

Ömrün “Acılı-şirinli günler”i...

Seneti, peşəni ucalıtmak ele
senetle ucalmaq şərəfdir.
Bu, bir heqiqətdir. O da heqiqət-
dir ki, gördülü işə bax zəhmət,
bir az da sevgi qatlanan gec, ya-
tez o ucalığını qatr. Şəddat müel-
im de bu ucalıqdır, senetin
zirvəsində, cünti "onunçun" bel-
ki de linotip masınının qazılığından
sindən, Cap maşınınının ahengard
səsindən hezin "mel-
diya" yoxdur, o, metəbenin spe-
sifik, tanış qoxusunu cileyrlərin
çökəmək, həris vezifini ic-
ətmesindən asla olmayaq, ista-
nilin poliqrafiya maşını xarab-
olanda qollarını çermalayıb ista-
lara birlikdə "isləməkdən" zövq-
alib hemisi. Fatma Həsəngizinin
bu yaxınlarda işq özü görülmüş
"Acıl-şirinli günler" kitabında
onun baş qəhrəmanı Şəddat Ca-
ferov oxucuya məhz bù tərəq-
dim edilir, peşəsinin təq vurğunu
kimi...

Onu qeyd edək ki, kitabın I hissəsi 1994-cü ilə "Şur" nüşrinyattda işlənilmiş alfabə ilə işləşmişdir. 2020-ci ildən naşr olunan yenisi kitabla I hissə de elə-ve olunub. Kitabın annotasiyasında da deyildiydi kimi, bu bədi-bioqrafiq asər orta məktəb partisindən birbaşa po-lyiqrafiya aləminə ayaq basan, yuxuslu gecələr, gərgin zəhməti bahasına elmək kitarları mütləcə edarək müstəqil şəkildə rəngli klişelər hazırlamayı öyrəndi. Məlik Hamarınnan və mətbəə rəhbərliyi həyata salan, istehsalatdan av-rişdan rümləndən təhsil alan, bu günə qədarməz Azərbaycan yeganə poliqrafiya məntəqəsi, istehsalata qatıldırdı yeniliklər, idarəetmə qabiliyyəti, işi təşkil etmək bacarığı ilə rəhbər olmuş mətbəənin nəinki respublika, hətta keçmiş ittifaqında misyonda birinci yera çıxaran... xeyriyəxələr, sözün həqiqi mənasında, işinən ustası olan, har cur çatılıkları məharətlərindən fədəan, tənyarlılar tərfinindən öz həqiqi qıymatını alan Şəddat Cəfərovun ta usaqlıq illərindən başa-yaraq 1993-cü ilədək olan heyat və fe-aliyyətində müayyen qədər işlətə bilir. Kitabın tertibcisi və on sözün müzəlli Mərhəmət Abiyev həlqə olaraq qeyd edil ki, əsər tekce poliqrafiçər üçün deyil, bugünkü və sabahki nəslin nü-mayändərlərinə da gərkəklidir və on dörd il əvvəl Qəşəm Sabayıylı və Səvda Əlibəylinin redaktorluğu ilə naşr edilmiş kitabın bu gün latin qrafikası ilə tekrar naşırına böyük ehtiyac vardır.

Şeddat Cəfərov 1940-ci ildə Bakı şəhərində anadan olub, 44 yaşlı gündüz məktəbinin VII sinifini bitirdikdən sonra o vaxtı "26-lar" mətbəəsində sənədoğrafika seinxidə 10 il şagird və müxtəlif îşlərdə işləyib, eyni zamanda 57 saylı orta məktəbi bitirib. 1966-1976-ci illərdə hərəm matbaədə baş mühəndis vazifeində çalışıb. 1965-1969-cu illərdə V.I.Lenin adıma Azərbaycan Pedaqoji Institutunun (indiki ADPU-nun) riaziyyat fakültəsinde, 1969-1971-ci illərdə Moskvada ikişkillik Poligrafiya Institutunu, 1971-1975-ci illərdə isə Poligrafiya Institutunun aspiranturasiyasında bitirib.

1975-1978-ci illerde 3 nömrəli mətbəənin direktoru, 1978-1985-ci illerde "Kommunist" nəşriyyatının direktor müavini, 1985-1990-ci illerde "Ulyanovskaya pravda" nəşriyyatının direktoru, 1990-1992-ci illerde yene de 3 nömrəli mətbəənin direktoru vəzifəsində işləyib, 1992-ci ildə isə "Azerbaijan" nəşriyyatının baş direktoru təyin olunub.

...Çetin zamanlar idi, büyük tacrüpeye malik olan Şəddat Cəfərov neşriyyatın normal fəaliyyətini temin etmək üçün bu çatılınların aradan qaldırılmasına çalışdırırdı. Neşriyyat üçün avadanlığın demək olar ki, 100 faizi kərinci firmalarдан alınırdı. Buların tam əksinə ilə işləməsi üçün də ehtiyat hissələri lazımdı, ancaq naşriyyatın, ne de Metbuat və İnformasiya Nazirliyinin valyuta fondu yox idi. Kohn strukturda naşriyyat Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin tabelciyində idi və həmin strukturun mərkəzləndirilmiş valyuta fondu tətbiq olunduğuna görə lazım olan avadanlıqları xələs sifariş etməli alındı. Naşriyyatın labə olduğu Metbuat və İnformasiya Nazirliyinin maliyyə vəziyyəti bu müsiaseyisə körək etmək sahviyyəsində deyildi. Ona görə da respublikanın qazala mebtuusat qalmaq təhlükəsi varanmışdı.

Başqa bir çetinlik ise avadanlıq üçün Rusiya banklarına pul köçürülməsi ile bağlı idi. Əksər qəzətələr də əmək xərcini ödəyə bilmirdilər. Bunun nüfuz etməcisi olaraq 1993-cü ilde bir neçə gününlükən qəzetlərin cəmi davandırıldı.

Doğrular, o zaman buna siyasi den gordiyimdeki isteyenler de tapıldı, eslinde qazetçilerin çapının bir neçə günün heç dayandırılmışında heç bir siyasi məqsad güdülmürdü ve bu vezifət texniki tezahitda yaranmış çatılıklar üzündə meydana çıxmışdı. Bu çatılıkların aradan qaldırılmışında Səddat Cəfərovun şəxsi nüfuzu, tacribəsi, peşəkarlığı öz sənədli dedi, cümlə o, əsl mütxəsusluğunu işinə üstasi idi, tacribəsinə, billyinq arxalanırdı. Tacribəsi iller boyu qazanılmışdı.

"26-lar" metbəsinin baş mühəndisi vəzifəsinə təyin olunan qəmər mütəxəssis böyük həvəs və enerji ilə işə başlamışdır. Metbənin cild sexi çox dəqiq idi və burada texnologii proseslərin düzgün təşkil edilməsi sexdəki işin semərəlliliyini aşağı salırdı. Ona görə prosesi axın şəklinə salmaq və təzərə murxanızın təbtəf etmək lazer məzəlidi. Şəddat döndüştürkünü de yanda coxlan tərəddüdüdür qarşılıqlılaşdırır. "Man bu işi öhdəmə götürürəm. Bu fikirin heyata keçəşə, metbə texniki cəhatdən xeyli əriy gedər. Əsl işləri mexanikləşdir, cild ığları xeyli yüksək səviyyəyə qalxar, hamçinin yığım və çap sexlerin texniki inkişafına da nail olunur, dəqiq elmlərə aid kitabların yaratılması və çap prosesinin xeyli asanlaşdırılmasına - demidi.

O, hazırladığı plan qatıyyətə, məhə-mərhalə yerinə yetirməye başla-
di, ilk növbədə Moskvadakı şirkətlərin
zavodlu elaqaya girdi. Hale Moskva
Poligrafika Institutunda oxuyunda he-
min zavodun baş konstruktörü V. V.
qodski Tevel Abramoviç dosyaşmışdı.
Elə onun komay ilə idastırıldılar
həyata keçirməyi nail olud. Mətbə-
ədəki texniki təraqqi və istehsalat
mədəniyyətinin yüksəkləşdirilməsi
səddatda bairamda səhər
zərərini təmizləmək
və səhərə qayıtmalıydı.

çünkü yeterli sayıda çatılarla, o meşqudına nai olma için bütün manzurları keçip, çatınlıklarla taşlaşmış ve uğurlu nîcâtlar alda edip. Xalqın mahzı belli olduğulara hâmiye ehtiyacımız olub ve respublikamız müstâqil dövmeli kimi addımlarını atlığındaki çatınlıklarla dövreden onun kimi mütekassislerle, tâbiâtî asüşkeş ziyârahâ, esel vâtedâşalarla xüsüsîa ehtiyac var.

Səddatın uğurları oxaldıqca onu gözü görmeyənlərinə de sayı etdi. Elə belələrinin "xidməti" sayında bir müddət poliqrafiya sahəsində ayrılmış Nəsimi rayonunun sosial təmamının səbəsinin müdafiə vəzifəsində fealiyyəti davam etdirilmiş olur. İş çox we ağıllı idi, rayonun təqaüdünə və əllerinin işlərini ləğv etmək üçün bazar sənəti bəyərək bazarın gelib keçirdi. Bazar sənəti bəyərək ağır veziyəti penşiyarçıya müraciət edirdi ki, Səddat müallim onların halına döla təbliğ etdi. O, buradakı işin hədəsindən bacarıqlı olsardı.

İşbu onur endesindeki bacarıqlı şairin üreyi ise iddi uzaqlaşdırıldıgı poligrafi ya sahisi bir dönündür. Ve Sadat Cəfərovun "Komünist" (indiki "Azerbaiy坎") neşriyatına direktor müavini təyin olunmasında məhz həmin erafədə düşmənmiş. Neşriyatın onun xaxından tanıldığı, hətta dost münasibətində olduğunu bir nefər direktor təyin olunması isə onu hamdan da çox sevirdiimmiş, düşündürdü ki, onunla al-əlib verib kibr işləyəcəkler. Təessüf kıl, bəle olmur. Səddat Məmməlim bırdən deyə sevdiyi ondan uzaq düşür, cümləni işğalçılığı və tutuldugu vazifəye məsuliyətləri, o cümləndə tabeliyində olan işçilər arasında hörmətinin daha da artmasına rəhbərlik etti. Bu deyə o Moskovaya üz tutur, "Ulyanovskaya pravda" neşriyyatının baş direktör təyin olunur və burada böyük uğurlara imza atır. Ulyanovsk Vilayətin İlcəvayı Komitəsinin poligrafıya və kitab ticarəti idarəti üzrə kollegiyanın üzvü, rayon sovetinin deputatı seçilmişdir və rayon seyhanı va xalq istehsalçı malları üzrə komissiyanı rəhbərlik ona təsdiqlər. 1986-ci il sentyabrında isə Kuybışev Plan İnstitutunun Ulyanovsk filialında oxumaetmə mövzusuna üzrə mühazirə oxumaetmə davət edilir. 1989-cu ilde həmçən qurulduğu vilayət hamkarları asqılıklıton rəvəsat hevətinə seçilir.

Şeşkilatının reyaset heyatına seçili...
Bütün bunları oxuduqça düşüñürsen
ki, böyük iş qüvvəsinə malik olan bele
bir insani öz xalqına xidmet etməkdən
uzlaşdırırmış kime lazım olmuş?..

1989-cu ilde mesul vezifəli şəxslən-
in çağrısı ilə o təfrəkər Bakıya qayıdır

Søddat Copenhagen

Ona "Komünist" nesriyyatına direktör vafızisini ved olunsa da alınmış. "Şeytanın kitabı" mətbəəsinə direktör teyin edilmişdir, bir neçə ilən sonra, 1992-ci iləndən nehayət "Komünist" nesriyyatının başlıq olaraq havala olunur. İşe başlanğıcından itibarət ilk gündən istehsalın yayızlığını öyrənmək məqsədi sex ve şöbələrin bir-bir gəzir, körpüslər olur, direktor müavini işlədiyi dördək üzvüyəti bəzən müqavuşa edirdi; çap masinalarının köhnəlməsidi, bir neçə qurğunu ehtiyacı vardı, kompüterləşmə prosesindən ləng gedirdi... Bu və digər çatışmazlıqlar, işçilər arasında hökm sürətli səslişlik ve inamzsızlıq direktoru könəməsi, hər alış-qoşulmaqda rahatlığından ibarət idi. Oki, alını-olunuru məlumatlaşdırmaqda, həftə başı işlərini icrasında özü istirak edirdi. Az keçmənən ki, işlər yoluyla qoyuldu, kompüterləşmə işi sahñanı salındı, ki, bu da qəzərlərin çapını sürətləndirdi. Probemlər isə azalmadı. Səddat mülliətinin yeni-yeni təklifləri irəli sürü, onları həyatə keçirilməsi üçün alındınlardır. Birinci Qarabağ müharibəsindən sonra gərgin zamanından isə həmin problemlərin hall etmək o qədər dişasın deyildi...

Seddat müellimin ömrünün çok hissini poligrafya sahnesine həsr edib. Özünü bənətə bağlayıb, fikir və düşüncələrini poligrafyanın təqrisindən yoldaşdır. O, eyni zamanda poligrafiyə sahnesinə hər olunmus bir şəkildə meqalələrin müellifidir. Haqqında səyisiz-hesabsız yazılar, zəlbələr, "poligrafiyə elminin iş qarangusu" "peşəsinin akademiki" və s. adlanan müelliflər Seddat Cəferovun təməl mövzularını poliqrafiçı alım, yaxin dost, dərin qurub-yaratmaq həvesi ilə yaşayış bilər. İnsan kimi, eyni zamanda icatçılığından te həle tanış olmuş məsab cəhəllərin sözündə yadınaşdırıb. Bir neçə minəndə Fatma Həsənzinçin Seddat Cəferovun 80 ilik yubileyinə həsr edilmiş kitabının bu sıradı öz yeri var. Burada Seddat müellimin heyati şüxtrilərdən zədilim bütöv bür portreti yaradılıb; perşəkər müttəxəssis, alım, bacarıqlı işçisi, kütakçı-rəhbər, astı, vətəndaş, şəh-sənəd adamı, qorxıcı alıbascısı, atası, baba-

adami, gözeli aile başçısı, ata, baba... Azaryanın Yazıçılık ve Jurnalizm lisitler, elçice da Rusya Yazıçılık ve Jurnalistler Birliklerinin üzvü olan Şəhərin dat müəlilm hem de söz, qədəm adaları, yumorist yüzçidir. Müxtəlif mövzularda yazdıgı hekayeler Azaryanın yazıları və Rusiya metbuitəndə çap olunur. Onun yaradıcılığı təhlili eden "Kredot" qəzetinin baş redaktoru, şair-publisist İl Rza Xələfi yazır: "Ağlıqlar ve güzəl rəsədlər... - aqlamışa ve gülmük - senət araya-ersəye getirən iki qoşa şəhərdir. Göz yaşları sanat üçün ne qadağan ehamiyət kəsb edirse, gülüşün dəyəri elə o qədərdir. Başqa sözlər, ürek yanmasa, göz yası, könlü sevəsəd, gülüş olmaz. Yumorist yüzçisi Sedad Cəfərovun heyata münasibatlıdır. Cəfərovun ciddi hekayelerində, istərsə həm sənət, həm də mədəniyyət, həm də əsər, həm də

yumorlu hisselerde birmənalıdır; o, həyati saf ve sağlam görəmk istəyir...
Kitabda Şəddat müallimi yaxından tanıyanı, onunla birge işləyen insanları doğmalarının fikrləri de yer alb. Bu yazıclarla ister doxt-uşxını, qonum-qonşusunu, qohum-qardaşını, isterse de tanımadığı təsədüfi adam olısun, fərqliyə varmadan, köməyə ehtiyacı olan her kas üçün silindin galeni edənənəsi haşın haqqında xox sözler söylənilir. Düşünürsən, həyati gözəl, menali görəmk istəyən Şəddat müallim hem onu da yaşaması bacarıca. Heyat işi ne qədar çətin, enişli-yoxluşlu, acılı-sırılı olsa belə onu yaşaması bacaranlardır.

Zümrüt QURBANQIZI,
"Respublika".